

POSUDEK

vedoucího diplomové práce

Jméno a příjmení studenta: Bc. Vladimír Volráb
Téma disertační práce: *Otázka dějin a času v moderní teologii*
Školitel: Doc. ThDr. Jiří Vogel, Th.D.

V Praze 29. 8. 2013

Již z názvu diplomové práce je zřejmé, že si Vladimír Volráb zvolil téma, které lze stěží detailně zpracovat v rozsahu tohoto typu práce. *Otázka dějin a času* náleží k nejdiskutovanějším tématům moderní teologie. Množství studií hledající vlastní řešení či hodnotící názorové střety by asi bylo nemožné v daném rozpětí odpovědně zpracovat. Aby alespoň částečně dostal tomuto úkolu, volí metodu historické sondy do myšlení vybraných teologů. Myslím, že v úvodu, který je spíše shrnutím, měl být tento cíl jasněji vystižen. Předkládaná práce totiž přináší víc, než její autor uvádí. Zejména jde o nalezení vnitřní logiky vývoje diskuze o čase a dějinách. Vlastní přínos práce pak lze spatřovat v prohloubení sebeporozumění současné teologie, která z dědictví této diskuze hojně čerpá, aniž by si byla vždy jasně vědoma svých zdrojů.

Po úvodu následuje kapitola, ve které Volráb vymezuje nejdůležitější pojmy a hovoří o různých typologiích času: fyzikální čas jako abstraktní veličina / osobní čas, absolutní / relativní čas, vnímání času na východě / západě, cyklický / lineární čas, odlišnosti ve vnímání biblického času apod.

Následující kapitoly se věnují vybraným teologům s tím, že se koncentrují na jejich pojetí dějin a času v úzké souvislosti s eschatologií. Nejprve je zde popsáno, jak A. Schweitzer (a zčásti též J. Weiss) odkryl zvláštní pojetí času v pozadí naléhavosti očekávání Božího království. Toto zvláštní vnímání času se podle zmíněných teologů stalo hybnou silou Ježíšova zvěstování i kardinálním problémem po Ježíšově smrti. Církev se snažila ze zvěstování zachovat to podstatné, přesto byl tento centrální bod neudržitelný. Na Schweitzera svým způsobem navázal R. Bultmann, který se sice ztotožňoval s konsekventně eschatologickým zaměřením Kristovy zvěsti, který ovšem vidí obsah zvěsti neoddělitelně spjatý s jeho příjemcem – neboli vidí hlavní váhu v tom, že kerygma vede člověka k existenciálnímu rozhodnutí. Ne zcela se ztotožňuji s pojmovým rozlišením na futurální (Schweitzer) a přítomní (Bultmann) eschatologii. U Bultmanna jde totiž o jakýsi přechod od futurální k přítomní: naléhavost očekávání vede k existenciálnímu rozhodnutí. Za přítomní bych považoval např. eschatologii A. Harnacka, který identifikuje Boží království s Boží vládou v duši člověka. Volráb v této souvislosti zmiňuje i K. Bartha, který Bultmannovi vyčítá filosofické předporozumění, skrze které hodnotí biblickou zvěst. V následující kapitole se věnuje O. Cullmannovi, který odkryl střed eschatologie ve dvojím rozměru biblického času, který lze vymezit na jedné straně událostí kříže, na straně druhé parusí. Část kapitoly se věnuje kritice J. Moltmanna, který spatřoval v Cullmannově pojetí věčného trvání do budoucna narušení Boží suverenity. Podobným způsobem kritizoval Cullmanna i E. Brunner, jemuž je hlavní pozornost věnována v další kapitole, který z pohledu

biblického personalismu vkládá ohnisko novozákonní výpovědi o čase do přítomného okamžiku setkání s Božím Ty, ve kterém je člověk zbaven zátěže minulosti a strachu z budoucnosti. Přehled teologů Volráb uzavírá sondou do českého prostředí, kde je na rozdvojené eschatologii J. B. Součka – vítězství bylo dosaženo, ale boj se vede dál – demonstrováno, jak se debata o biblickém pojetí času odrážela i v české teologii.

Nepřesnosti v textu: Na str. 17 – lépe používat transcendentní než transcendentální. Na str. 28 je zaměněno ve třetím odstavci v druhé větě pořadí: „První ..., druhá ...“ Opakovaná chyba se vyskytuje v názvu Brunnerovy práce o čase – správně: *Das Ewige als Zukunft und Gegenwart*. V názvu „*Leben-Jesu-Forschung*“ je správné psát s velkými písmeny. Na str. 21 správné je psát Johanna Weisse ne Johna Weisse. Překlepy a některé další nepřesnosti jsem vyznačil do textu svého exempláře diplomové práce.

Jak už bylo řečeno v úvodu, význam práce spočívá v tom, že nejde jen o pouhý přehled různých názorů na čas z pohledu teologie, ale že plasticky znázorňuje diskusi o čase v jejím vývoji a odkrývá zřetelnou kontinuitu a vzájemná vymezení. Proto navzdory některým výše uvedeným nedostatkům se přikláním k hodnocení v rozmezí 1-2.